Ն. 5037 — 1882 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 17 ՃՈՒՄԱՍ. 23 ԻՒՆՍԻՒ ՍԼՆԷ ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 29 ՃՈՒՄԱՍ — Ն. 5037

ԳԻՆԵՄԼԱՐ
Իսթանպոլ իշին սէնէվի մէճիտ 10
Ալթը այ » » 5
Իւչ » » » 3½
—
Թաշրալար իշին մէճիտիյէ 10
Ալթը այ » » 5
օսթա իւճրէթի պիզէ այիտ տիր։

20 ՓԱՐԱ.

Մասեցաց Աշխարհ

ՄԻԻՆԱՏԻՒ ԷՐՃԻԵԱՍ

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻԵԱԶ ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԻԼԱՆԱԹ
Պիրինճի տէֆա իշին սաթը 12
Իքինճի » » » 2 »
Իշիւնճիւ » » » 1 »
Իլան սրբասէնա գօնուլմասան իլանաթ ու ինթարաթն սաթը 5 ղր
—
Իսթանպոլտա, Գալաթատ Բէյնզէնպիհ պազարճնտա Ն. 41 իրսի խանէնտա

20 ՓԱՐԱ.

١٢٩٨ ԻՅԼՈՒԼ ١٧ — ١٢٩٩ ԶԻԼԳԱՏԷ ١٧

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՑԷ

Թուեսա 27 սեպտ.

Տէօրթ եիւզ դատար էհլի դըեամ Գարասան թարաֆլարընտա Ֆրանսըզլարըն ալթմըշ գատար սիվարիլէրի իւզէրինէ հիւճիւմ եթմիշ տիր։

Մէզքիւր սիւվարիլէրուէն պիր զապիթ իլէ եէտի նէֆէր մէճրուհ օլմուշլար տըր. էհլի դրեամատան օթուզ մագթուլ, վէ էլլի մէճրուհ վուգու պուլմուշ տուր։ Թունուս. ուն ճէնուպ թարաֆլարընտա պուլունան էհլի գըեամ ալէյհինէ պիր գաշ գօլտան ասքէր սէվգ օլունաճագ տըր։

Գահիրէ 27 սեպտ.

Մբսբրատա մունթազամ պիր հազին իեատսինէ գատար 10000 նէֆէր գատար Ինկիլիզ ասքէրի խրթթէի մէզքիւրէտէ գալաճագ տըր։

Լոնտրա 27 սեպտ.

Ինկիլթէրրա մարիֆէթի իլէ Մբսբրճա իճրա օլունաճագ թէնսիգաթա տէվլէթլէր թարաֆրնտան միւտախէլէ օլունմամբրգ, շու գատար քի, Սուէյշ գանալրնէն իսթիզպալը իւզէրինէ Լոնտրատա պիր գօնֆէրանս ագտ օլունաճագ տըր։

Մօրնինկ Բոսթ զազէթասը Ինկիլ թէրրա իլէ Ալմանիա պէյնինէ, Մբսբրա տայիր թէսթիի էֆքար իսիլէճէկլինի խապէր վիրմիշ տիր։

Գահիրէ 28 սեպտ.

Խրտիվ հազրէթլէրի ասքէրը թէհարրի իթմէք վազիֆէսիյլէ մուքէյլէֆ պիր գօմիսիօն, վէ մուհաքէմէլէրը ըշրն սաբր ըէ՝ ՝ ՝ հարպ թէշքիլի զրմընտա պիր էմբընամէէ պտ կէնն վազը իճրա իսէճէք տիր։

Լոնտրա 27 սեպտ.

Իսմաէիլիա թարաֆրնտա թաթը սու ճէվէլի, Պէտէվիէր մարիֆէթիլէ գաթ իսիլսիկինէ տաեիր օլան խապէրի Տէյլի Նիուզ զազէթասը թէքզիպ իսիլեր։

Սթանտարտ զազէթասը Պէնի Սիուֆտա, վէ Մբսբրը իլէանընտ սաեիր մահալլէրինտէ պիր թազմ միւնազասթը ֆիիլիյէ վուգու պուլտուզունու տէրմիեան իսիեր։

Խրիսթիանլար այէյհինտէ թահդիրլէր վէ զուլմլար վուգու պուլտուզու ըիվասէթ օլունուեր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ամեն. Եսայի Օրբազան հազրէթէրինին ֆէնա պիր խասթալրդա միւպթէլա պուլունտուզու մարիմ օլուպ, վէ իլլէթի մէզկուրէ իսէ, հաեասընընն պիրինտէ օլտուզու հալտէ, բէք էհէմմիյէթլի պիր ամէլիաթ իճրա իսիլմէսի լազըմ կէլմիշ, վէ չէնա կիւն ագտամտա, եէտի. քիշ նէֆէր, կէրէք խարիճտէն վէ կէրէք միլլէթիմիզտէն թէճրիպէքեար թագիպլէր թօքլանարագ, մէզքիւր ամէլիեաթը իճրա իլլէմիշլէր իսի. չիմտի մա մէսէլրէթ խապէր ալընարգընա կէօրէ, միշարիլէյհ հազրէթլէրի, մէզքիւր գազաեը կէչիրտիքտէն պաշգա, էյի հալտէ տախի պուլունմագտա տըր։

* *

Ազգային Վարչութիւն իշին ինթիխապ իսիլմիշ օլան պէշ նէֆէր էֆէնտիլէրին պէշի տախի խթիֆա իթմիշ օլուպ, եալընըզ ըուհանի գազա Գեր. Սիմէօն սրբազան գալմըշ տըր, վէ պիզիմ իթիգատըմըզճա. Ամեն. Ներսէս սրբազան եա կէլիպ Բաթրիգիկինէ տէվամ, վէ եախօտ պաշգա պիր Բաթրիգ վէ եատա Տեղապահ թային իսիլմէսինի, միլլէթիմիզ իշի պու պօղուզ հալտէն գուրթուլմասընա ագտ տըր։

ՏԱԼԻԼԻՑԷ

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Եէյիս իւլ Հարէմիք խըամէթի ճէլիլէսի, բիւթպէի սամիսի միշիրի իլէ մուհասէպաթը ուժամիյէսի ասքէրիյէ նազրը սապգ, ֆէրիդանը քիրամատան Ատիլ բաշա հազրէթլէրինէ,

Մէսինէի մինէվիէրէ հարէմի շէրիֆ միտրիկի, հարպիյէ նէզարէթի մուհասէպաթը ուժամիյէ տաեիրէսի պիրինճի շիպէ միտրիկինէն միթէզատիտ Բաշիտ էֆէնտի հազրէթլէրինէ,

Շէհիր էմանէթի իտարէ մէճլիսի ազալրը ճէնէթմէքեան Սուլթան Մէճիտ խան հազրէթլէրինին գուրէնալրդ խրամէթինտէ պուլունմուշ օլան Մէհէմմէտ պէյ էֆէնտիյէ,

Մէքեամիպի իպթիտայիյէ միտրի ճէվատէթ էֆէնտիյէ, բիւթպէի սանիյէ սընքիր սանիսի,

Մէարիֆ նէզարէթի մուհասէպէ միւմէյիզի Մէհէմմէտ պէյ բիւթպէի սանիյէ սընքիր սանիսի,

Նէզարէթի միշարիլէյհա էնճիմէնի թէֆթիշ ու մուայէնէ իքինճի քեամիպի Ապտուլրահման պէյէ, վէ մախպասա մէմուրու Գէքիր էֆէնտիյէ, վէ մէճլիսի մուրիֆ մազպաթա օտասը խուլէֆասընտան Ռիֆաթ էֆէնտիյէ բիւթպէի սանիյէ սընքիր սանիսի թէմսիլ պուլունմուշ տուր։

Մբսբրը իթաաթընտան սոնրա ինիզատ իտէն մէճլիսի միւքէլլաֆիյատա, հիւքիմէթի Սէնիյէսինին խրթթէի մէզքիւրէնին իեատէի ասաեիշինտէ Ինկիլթէրրա իլէ պիրլիքտէ հարէքէթ իթմէսի լազըմ կէլէճէկինէ գարար միրիմիշ օլտուզունու, վէ Գապը Ալինին, պու հաֆթա, Մբսբրը հիւքիմէթի մաթպուսը սըֆաթը, իեատէի ասաեիշինէ ասքէր իլէ իշթիրագընը թէքրիֆ իշին, Ինկիլթէրրա սէֆարէթինէ պիր դրթա թագրիր կէօնտերիլինի, Սթամպուլ եազըեօր։

Սթամպուլուն բիմաեէթինէ կէօրէ, սէր գուրէնալրդ մէնդէսի ճէմիլի իլղա օլունուպ, պու մէմուրիյէթին վէզաեիֆի գուրէնան սանիի հազրէթի Եէհրիեարի Օսման պէյ հազրէթլէրինէ իհալէ պուլրուլմուշ տուր։

Իսկէնտէրիյէ շէհրինին թօփա թութուլտուգտան սոնրա, ամրշ օլտուզու մէնզարէնին բարչա բարչա ֆոթոկրաֆ իլէ ալինան բէտիլէրի, Պէյօղլունտա բէտատը մէշհուր Ապտուլլահ պիրատէրլէր էֆէնտիլէրին ֆոթոկրաֆիանէլէրի էօնիւնէ վազ օլունմուշ իմիշ։

Վազըթ պու կիւնքի իճմալընտա տիեօր քի,

«Պապը Ալի թարաֆրնտան Ինկիլթէրրա սէֆարէթխանէսինէ պիր նոթա իրսալ պուրրուլմուշ տուր. պու նոթա Ինկիլթէրրա սէֆիրինին պիր չօգ շիֆահի թէպիղաթրնա ճէվապ մագամընտա եազրըմըշ տրր։ Մէղքիւր նոթանընն մանէլինէ տաեիր ալարընընմըզ մալիմաթա կէօրէ, Պապը ալի, ահվալը հազրէթի Մբսբրիյէատ սէվգէթի Ալիյէ թարաֆրնտան Մբսբրա ասքէր իրսալընա եագընարտա սապահա գարշը շարգ ճիհէթինտէն պիր գուրբուղլու եըլտըզ կէօրիւնմէկէ պաշլամըշ տրր։

Պու եըլտըզա տաեիր հէնուզ պիր կէօնա թէտգիգաթ իճրա օլունտուղու պիլինմէեօր իսէ տէ, շիմտիքի բարլագըզընա պագըլարագ, քիւրքէի արզա եազըշմագտա պուլունտուղու թէճագգուզ իսէր իսէ, պիր զէմանտա տահա բարլագ կէօրիւնէճէկի պէեան օլունուեօր։

Էտիրնէ գազետասը տիշարբսընտա պիր պաղչէվանըն գաթլ իտիլտիկի, մէմուրին թարաֆընտան կէօրիւլէրէք մուայէնէսի պիլ իճրա տէֆն իտիլմիշ, վէ միթէճասբրլարը քիմլէր օլտուզու հէնուզ անլաշըլմամըշ տրր։

Պիր աղ վազըթտան պէրու Ռուսճուգտա պուլունան Պուլղարիսթան բրէնսինին, սեպտեմբերին 22 ինճի կիւնիւ Սինապատա կիտիպ, Ռումանիա գրալը Եարլա վիրգիթա վիրէճէք օլտուզունու, Բարիս զազէթալարը եազըեօրլար։

Մէքթէպի միւքիյէէի Եահանէ թարիխ մուալլիմի Մուրատ պէյին իսթիֆա իթտիկի մէսմու տուր։

Բօրթ-Սաեիտտէ Արապ մահէլլէսի խարիճինտէ պուլունան իսթիհքեամլար հէտմ օլունուպ, Ինգիլթէրրանընգ ասքէրէրինէ կատար ըրտիքլէրի 22 սեպտ. թարիխիլէ Էվրօբա զազէթալարընա իշար օլունմուշ տուր։

Իսկէնտէրիյէտէ թապ ու նէշը օլունան Օմանիա զազէթասընտա օգունմուշ տուր։

Մահը հալին 16ընճը կիւնիւ ագշամը Ինկիլիզ մէմուրիյնի Թանթատա Արապինին էն սատգ մուհիպպ վէ մուլեինլէրինտէն պուլունան ՃՕՀՆ Նինէթ խանընտէ պիր Ըսվիչէրեալրեք թահթը թէվդիգիա ալմըշլար տըր։

Մ. ՃՕՀՆ Նինէթ միւսթահգգ օլտուզու ճէզատան գուրթուլապիլմէք իչին, տիվանէ կիպի հարէքէթլէրտէ պուլունարագ, ագլընա իրֆիֆէթ կէլմիշ օլտուզունու զանն իթտիրմէք իսթէմէքտէ տիր։

Մահար միւթէպէրանընտան պազը զէվաթ Գապը Ալի իլէ Ավսթրիա տէվլէթի պէյնինտէքի միւնասէպաթն սըգլաշմասընը կէօրէրէք, Հէրսէք միսիմանլարընն իսլահը ահվալը զըմընտա Ավսթրիա տէվլէթինէ պիր արզուհալ թագտիմ իլէմիշլէր տիր։

Թայմրզ զազէթասընն մուխպիրի Գաֆր-էլ-Տօվար օրտուկեահրընն թէսլիմինտէ կէօրտիկիս հալի չէօյլէճէ նազլ ունագզ իլլէմիշտիր։

Եիւզ պաշը էուլէվ Գաֆր-էլ-Տօվար խաթթը մուհաֆըզը պուլունան Մուսթաֆա բաշա թարաֆընտան զաեէթ նէզարէթի պիր սուրէթտէ դապուլ օլունմուշ, վէ խաթիհքեամթը կէզկիպ, արապլար թարաֆընտան կէօմիւլմիշ օլան ոն իչ զըթա ճէսիմ թօփլարընն մահէլլէրինի իրտէէ իլլէմիշ տիր։ Գու թօփլարտան 14 գըթասը Ինկիլիզ թօփլարընտան տահա ճէսիմ օլտուգլարընը միշահէտտէ իլլէմիշ։

Իսկէնտէրիյէտէ Գաֆր-էլ-Տօվար արտաքնտա պուլունան արապ ասքէրինին միդտարը տօգուզ պինէ գարիպ տիր։

Ապուգիր ճիհէթինտէ տախի 6 պին ասքէր պուլունմագտա տըր. Գարֆ-էլ-Տօվարտա պուլունան քեաֆիֆէի իսթիհքեամաթ թաղրիպ օլունաճագ տըր։

ՄՈՒՀԻՄ ԻԼԱՆ

Գըրիւնվիչ բիեանքօսունան տէօրտունճիւ գըսմ քէշիտէլէրինտէն թարաֆըմզգան սաթըմըզ օլան պիլէթլէրտէ սթիտէքի նիւմէրօպարա խսապէթ իթմիշ օլտուզունան համիլէրի կէլիպ ագճէլէրինի ալմագա տուվէթ օլունուրլար։

Նօ. 14,921· 18,134· 20,135· 25,320. 25,346· 26,259· 26,260· 30,676· 36 078· 45,640· 47,547· 53,451· 59,459· 71,166· 86,954· 88,175· 89,057· 99,032· 99,035,

վէ Սաքսոնանընն տէօրտունճիւ գըսմ քէշիտէսի իյիւլ 20տէ, վէ Համպուրկուն ալթընճը գըսմ քէշիտէսի իյիւլ 22տէ վուգու պուլաճագ լարընտան, կէրէք բաղպէթլու հիստէտարան վէ կէրէք եէնիտէն հիստէտար օրմաղա արզու իտէնլէր վազթընտա պիլ թէշրիֆ պիրէթլէրինի ալմագա իշար իտէրիզ։

Գալաթատա Քօմիսիօն խանը
գարշընտա Ն. 9
Սարրաֆ

ՄԸՍԲՐՏԱ ԹԱԶՄԻՆԱԹ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

Թան զազէթասընն Մբսբր մուխպիրի, Իսկէնտէրիյէտէն 11 սեպտեմբեր թարիխիլէ մէզքիւր զազէթաեա պէր վէճճի աթի եազընընտ։

Պու տէֆա մէճլիսի միւքէլլաֆա թազմինաթ մէսէլէսի իլղերինէ զաեէթ միւհիմմ պազը միւպահասէթ ճէրէեան իլլէմիշ տիր։

Խաթըրլարտան չըգմամըշ օլմալը տըր քի, գօնթրօլ մէմուրլարը, օգդոստոս աեընտա, հիւքիմէթի մախպուսլարընա իրսալ իլլէսիքլերի պիր թահրիրաթտա, պիր թարֆտան Մբսբր հիւքիմէթինին, կէչէն յունիս այընն 10ունտան պէրու, մուհարէպէ, վէ իսեան ու ինթիլալ սեպէպլէրիյլէ, միւթէզարուր օլանլարա թազմինաթ իթասընա պօրճլու օլտուզունու պէեան իլլէտիքլերի հալտէ, թարաֆը տիկերտէն տախի, պու եէնի մասրաֆ զաբուլարընա եէթիշէպիմէք իչին, թէսվիյէի տիւեուն նիզամնամէսինին թատիլլէ, վատէսի եէթիշէն տիւեունաթըն պէտէլլէրինին իթասընը, պիթիւն պիթիւն վէ եաքօտ գըսմէն գաթ օլունմասընը, վէ պու խուսուսա թախսիս գըլընմըշ պուլունան մէպալիղին, տիւեունու ճէտիտէ էսհամընն թէէտիյեաթընա թախսիս իսիլմէսինի թէքլիֆ իլլէմիշլէր իտի։

Նու տա տէրճաթը իսիլմէքտէ պուլունմալը տըր քի, Խրտիվ հազրէթլէրի, օղ վազթի բէեխսի վիւքէլա պուլունան Բաղիպ բաշաեա խիթապէն նէշը իթտիկի պիր մէքթուպտա, մէգաեիի ախիրէտէ միւթէզարուր օրմուշ օլանլարընն, մէհաքիմէ միւրաճաաթ իտէրէք ին-

Իսկէնտէրիյէտէ Գաֆր-էլ-Տօվար արտաքնտա պուլունան արապ ասքէրինին միդտարը տօգուզ պինէ գարիպ տիր։

Ապուգիր ճիհէթինտէ տախի 6 պին ասքէր պուլունմագտա տըր. Գարֆ-էլ-Տօվարտա պուլունան քեաֆիֆէի իսթիհքեամաթ թաղրիպ օլունաճագ տըր։

ՄՈՒՀԻՄ ԻԼԱՆ

Գըրիւնվիչ բիեանքօսունան տէօրտունճիւ գըսմ քէշիտէլէրինտէն թարաֆըմզգան սաթըմըզ օլան պիլէթլէրտէ սթիտէքի նիւմէրօպարա խսապէթ իթմիշ օլտուզունան համիլէրի կէլիպ ագճէլէրինի ալմագա տուվէթ օլունուրլար։

Նօ. 14,921· 18,134· 20,135· 25,320. 25,346· 26,259· 26,260· 30,676· 36 078· 45,640· 47,547· 53,451· 59,459· 71,166· 86,954· 88,175· 89,057· 99,032· 99,035,

վէ Սաքսոնանընն տէօրտունճիւ գըսմ քէշիտէսի իյիւլ 20տէ, վէ Համպուրկուն ալթընճը գըսմ քէշիտէսի իյիւլ 22տէ վուգու պուլաճագ լարընտան, կէրէք բաղպէթլու հիստէտարան վէ կէրէք եէնիտէն հիստէտար օրմաղա արզու իտէնլէր վազթընտա պիլ թէշրիֆ պիրէթլէրինի ալմագա իշար իտէրիզ։

Գալաթատա Քօմիսիօն խանը
գարշընտա Ն. 9
Սարրաֆ

ՄԸՍԲՐՏԱ ԹԱԶՄԻՆԱԹ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

Թան զազէթասընն Մբսբր մուխպիրի, Իսկէնտէրիյէտէն 11 սեպտեմբեր թարիխիլէ մէզքիւր զազէթաեա պէր վէճճի աթի եազընընտ։

Պու տէֆա մէճլիսի միւքէլլաֆա թազմինաթ մէսէլէսի իլղերինէ զաեէթ միւհիմմ պազը միւպահասէթ ճէրէեան իլլէմիշ տիր։

Խաթըրլարտան չըգմամըշ օլմալը տըր քի, գօնթրօլ մէմուրլարը, օգդոստոս աեընտա, հիւքիմէթի մախպուսլարընա իրսալ իլլէսիքլերի պիր թահրիրաթտա, պիր թարֆտան Մբսբր հիւքիմէթինին, կէչէն յունիս այընն 10ունտան պէրու, մուհարէպէ, վէ իսեան ու ինթիլալ սեպէպլէրիյլէ, միւթէզարուր օլանլարա թազմինաթ իթասընա պօրճլու օլտուզունու պէեան իլլէտիքլերի հալտէ, թարաֆը տիկերտէն տախի, պու եէնի մասրաֆ զաբուլարընա եէթիշէպիմէք իչին, թէսվիյէի տիւեուն նիզամնամէսինին թատիլլէ, վատէսի եէթիշէն տիւեունաթըն պէտէլլէրինին իթասընը, պիթիւն պիթիւն վէ եաքօտ գըսմէն գաթ օլունմասընը, վէ պու խուսուսա թախսիս գըլընմըշ պուլունան մէպալիղին, տիւեունու ճէտիտէ էսհամընն թէէտիյեաթընա թախսիս իսիլմէսինի թէքլիֆ իլլէմիշլէր իտի։

Նու տա տէրճաթը իսիլմէքտէ պուլունմալը տըր քի, Խրտիվ հազրէթլէրի, օղ վազթի բէեխսի վիւքէլա պուլունան Բաղիպ բաշաեա խիթապէն նէշը իթտիկի պիր մէքթուպտա, մէգաեիի ախիրէտէ միւթէզարուր օրմուշ օլանլարընն, մէհաքիմէ միւրաճաաթ իտէրէք ին-

գազը հագդ խանձելիքներն այրելոց օլարագ, թազմինաթ թալեպնոէ հագդլը օլանճագլարը դապուլ ու թասարիդ օլունմուշ օլուպ, անճագ, մեգքիւր մէքթուպտա, վերիլեճէք թազմինաթը, հիւքիւմէթի Մըսրրիյէէնին տհվալը մալիյէսինին գապիլիյէթի,վէ եէսի իգթիսարընտա պուլունան վէսաեիթի միւսաեիտե իլե, թէնասիւպէ ղօնուլանճաղը տախի, պիլտիրիլմիշ իտի։

Գօնթրօլ մէմուրլարընը նօթասը իւղէրինէ, ինկիլթէրրա հիւքիւմէթի թարաֆընտան տախի, տիւվէրի զայպիյեէեէ պիր թահրիրաթը մախսուսսէ իլսալ ու թէպլեղ օլունմուշ տուր։

Հէյեէթի վիւքէլա, Մըսրը հիւքիւմէթինին, իչինտէ էն զիեատէ քէնտի մէնաֆիի օլան պէօյլէ ֆէվզէլատէ սուրէթտէ էհէմմիյեէթի պուլունան պիր մէսէլէսինին, քէնտի տախիլ օլմասըդը հալտէ, միւզաքէրէ իտիլմէսինէ միւսաատէ իթմէսի, տաեիրէի պասիրէթէ սըզամաեաճաղընը պիհազդրն թէֆէքքիւր իյէեիպ, խըթթէի Մըսրրիյէէնին իսթիգպալը մալիյեէսինին տախի պունուն իլէ մէրպութիյեէթի օլուզունու պիլտիկինտէն, մէսէլէեի ամիգ ու արիզ սուրէթտէ թահթը թէզէքքիւրէ ալարգտան սօնրա, պէր վէճհի զիյր զարար վերմիշ տիր։

10 յունիս 1882 թարիխինտէն պէրու զուհուր իյէեէն վէգայիի ախիրէտե միւթէզարրուր օլմուշ օլմալարընը պէեանը իլէ, զարար ու զիեան թալէպինտե պուլունանլարը, իսթիտալարընը թէտգրդը իչին, միխթէլիթ պիր գօմիսիօն թէչքիլի միւնասիպի հալ ու մէվզը տըր։ Պու գօմիսիօնուն թէչքիլինտէ, թէսվիյնէի ումուր գօմիսիօնունուն հիյնի թէչքքիլինտե իթթիխաղ օլունան գաեիտէեէ բիաեէթ օլունուպ, աղատան իքիսի Ինգիլիզ. հոհսի Ֆոանսա. տիրիսի 1880 գօմիսիօնունտա քէնտի մուրախասը պուլունտուրուլմատընդընա գարշը բրօթէսթօ իյլէմիշ օլտուղունտան— պիրի տախի Բուս օլմալը տըր։ Մըսրը հիւքիւմէթինին իսէ, կէրէք պիր չօգ տա եէրլիլերին տիւշարը զարար ու զիեան օլմուշ օլմալարը, վէ կէրէք վիրիլէճէք բարա քէնտիսինտէն չըգաճաղընտան պունուն սուրէթի թէսվիյեէսինտե մէնաֆիի ազիմէսի պուլունմասը հասէպիյլէ, պու գօմիսիօնա 1880 գօմիսիօնունտա քինտէ տահա զիեատէ գուվվէթլի վէ քէնտիսինէ ֆաեիտէլի պիր սուրէթտե միւշարէքէթ հագդը օլուպ, քէնտիսինին տէ իքի վէքիլի պուլունարագ, պունլարտան պիրի ըէյիս օլմալը տըր։

Գօմիսիօնուն մէմուրիյէթի, էվվէլա՝ միւսթէտիյեաթը հագդը վէ հագդըզ օլտուղլարընը թայինի իյէմէք, վէ սանիա՝ տիւեուրնու ճէսիտե թէէտիյեաթընը վագթընտա թէսվիյեէ իյէեէպիլմէք իչին պիր մէնպաի վարիտաթ պուլմագ օլաճաղը կիպի, պունուն իչին տախի, լիւզում կէօրտիկիւ հալտէ, թէսվիյեէի տիւեուն գարարնամէսինի թատիյէ հիւրը պուլունմասը լազըմ կէլէճէք տիր։

Կէօրիւնիւշէ կէօրէ Ֆրանսըզ գօնթրօլ մէմուրու, Մըսրը հիւքիւմէթինին իշպու նիյեթլերինտէն բէքտէ մէմնուն օլմամբշ օլուպ, հաթթա, մէճլիսի վիւքէլանընը իճթիմանտա, քէնտիսինին թէսվիեէի տիւեուն նիզամնամէսինի թատիլ իյէմէք իչին կէօնտէրիլմիշ օլմասընը, վէ անճագ վուկու պուլան միւսթէտիյեաթը թէտգրդընա մէմուր պիր գօմիսիօնուն, եէնի պիր սուրէթի թէսվիյեէ իզերինէ իճրաի միւզաքէրէեէ բէք աղ իգթիտարը պուլունաճաղընը, պէեան իյլէմիշ տիր։

Պունտան մաատա, միւմիլէյհ, թէսվիյեէի տիւեուն նիզամնամէսինճէ պիր թէպէտիւլ վուկուի իհթիմալը չուեու պուլուգտա, Մըսրընը ԷՄՊԷՏԷԼԷ Վէ ՊԷՐԷՏՆԷ թահվիլաթը ֆիեաթլարընտա տիշկիւնլիք տախի վուկու պուլաճաղընը պէեան իթմիշ իմիշ։ Բիմաեէթէ կէօրէ, Շէրիֆ բաշա, ճէվապընտա, գօնթրօլ մէմուրլարընը, հիւքիւրի թէպլիղաթը իսէֆիյեէտէ, թէսվիյեէի տիւեուն նիզամնամէսինին թատիլինի քէնտիլէր թէքլիֆ իթմիշ օլտուղլարընը, վէ պէօյէ պիր թատիլաթընը իճրասը, տէվզիթլերին միւվաֆֆաղաթը թահսիլ օլունմաեընճա միւմքին օլամաեաճաղը ադիքեար պուլունտուղունու, վէ պունումուվաֆֆաղաթընը իսթիհսալը իսէ, անճագ պիր գօմիսիօն թէշքիլինէ միւթէվաղընը օլուպ, թէսվիյեէի տիւեուն նիզամնամէսի միւխթէլիֆ պիր գօմիսիօն թարաֆընտան թանզիմ օլունմուշ օլտուղու կիպի, միւսթէտիյեաթընը թէտգրդը մէմուրիյէթինէ թէշքիլ իտէճէք գօմիսիօնուն տախի միւխթէլիֆ պուլունտուղունտան, պու գօմիսիօնուն թէսվիյեէի տիւեուն նիզամնամէսինի տախի թէտգրդընա միղտարը քիֆաեէտե իգթիտարը պուլունաճաղընը պէեան իյլէմիշ տիր։

Բիեաղ բաշանընը, թէսվիեէյի տիւեուն նիզամնամէսինին պագասընտա, հիչ պիր տէվլէթին հիւքիւմէթի Մըսրրիյեէ դատար մէնֆաաթը օլմասընը իզերինէ, դիեատէսիյլէ՝ «տրար իյլէտիկի, սէօյլէնիլիեօր։» Դրդաթէն տէ, մեգքիւր նիզամնամէ Մըսրը հիւքիւմէթի իչին, պիր գալէա մագամընտա օլուպ, հիւքիւմէթի մեգքիւրե, էյինտէ եէնի ալաճագլարընա վիրէճէք հիչ պիր վալիտաթը օլմասընը հալտէ, պու գալէանընը արգասընտա, թէհլիքէսիզճէ սիբէր օլուպ, պարընապիլիր։ Տէվլերան իտէն պիր թէվթուրա նէգարէն, Բիեաղ բաշա իյավէթէն շէօյլէճէ պէեանը էֆքեար իյլէմիշ տիր։— «Թէշքիլ օլունճագ գօմիսիօնա, եէնի պօրճլարա թախսիս օլունճագ մէպալիղ իչին պիր վարիտաթ մէնպաը արամագ իչին, էն վասի մէէզունիյեթլեր վիրիլմէք էլզեմիյեթտէն տիր, չիւնքի շիմալիքի հալտէ, վատէլերի եէթիշէն տիւեունթա թախսիս օլունան մէպալաղարա իւմիա իտէրէք, պիր սուրէթի թէսվիյեէ հուսուլէ կէթիրիլմէսի, գումանան տահա գուվվէթսիզ պիր թօփրագ իզերինէ պինա եաբմաղա պէնզէր, զիրա պու մէպալաղ տիւեունու ումումիյեէ ֆաեիպլերինէ թալսիս օլունան մէպալիղքիպ օլունճագ տըր։

Մէճլիսի վիւքէլանընը, Ֆրանսըզ գօնթրօլ մէմուրունուն պէեանթը իզերինէ, եարը եօրտա գալմաեընը, մեգքիւր իթթիֆատա, Ալմանիա, վէ Ավսթրիա-Մաճարիսթան, վէ Ֆրանսա, վէ Ինկիլթէրրա, վէ Իթալիա, վէ Բուսիա բօլիթիգա մէմուրլարը վէ ժէնէրալ-գօնսօլարընա թէպլիղ օլունաճագ պիր պէեաննամէ իլէ, պիր տէ գարարնամէ միւսիւվէտատէլէոնինի գապուլ ու թասարիգ իթթիկի, վէ պունլարընի միւնասէբի ճաթը քէնտի էֆքեարլարընա մուվաֆֆագ օլտուղու հալտէ, օնլար թարաֆընտան տախի գապուլ օլունմագ իւզրէ, իբինճի տէրէճէտէ պուլունան տէվզիթլերե թէպլիղ իթմէլերինի ըէճա իյլէմէկէ գարար վիրտիկի սէօյլէնիլեօր։

ՆԷՎԻՑԷ

Գու տէֆա Ֆրանսանընը Ման-էլուտա վիլաեէթի տախիրինտէ ժանիէ լիվասը թէվագիինտէն նուազտա զաեէթ միւտհիշ պիր ճինտաեէթ վուգու պուլմուշ տուր, շէօյլէ քի գարիյեէի մէզքիւրե էհալիսինտէն Ժան Ժիրարտէն իսմինտէ 24 եաշընտա պիր տելիգանը, քէօյիւլերտէն պիրինին գրդընը իսթէմիշ, վէ ըէտտա օլունմասը իզերինէ, մէրգումէ ալէյհինտէ պիր թագրմ պէեանթը քեագիպէտե պուլունմուշ օլտուղունտան, գրդընը վալիտէյի, մէրգում տէլիգանը հագդընտա իգամէի տամա իթմիշլեր, վ վուգու պուլան մուհաքէմէտէ Ժան Ժիրարտէնին ճիւնհասը թէպէյեիւն իտէրէք, բէնչէի միւճամզաթա չարբրլմասընա հիւքմ վերիլմիշ իտի. մէրգում պու հիւքմիւ իշիտիպ մահքէմէտէն չրգարդը սրբատա, ալոդը ինթիգամ իյլէեճէկինէ եէմին իտիպ, պու ահարընը պիր գայ կիւն սօնրա Ֆիլիէն լիճրա իյլէմիշ տիր։

Ժիրարտէն, պիր կիւն, եավաշճա, մէրգումէ գրդընը խանէսինէ կիրիպ, բէտերինի բէմօրվէր իյէ գաթլ իյլէտիքտէն սոնրա, վայիտէսինէ տէօնէրէք, ծնուն իզերինէ տէ աթէշ իթմիշ իսէ տէ, մէրգումէ պիր մացանընը արգասընտա սրդընրպ, մեգքիւր մացաեր քէնտիրմէ նրբեր թուրթաուզունտան, գուրշուն քէնտիսինէ իսապէթ իթմէմիշ տիր. Ժիրարտէն բէմօրվերին իւչինճիւ գուրշունունուտա գրդընը իզերինէ պօշալիմբշ իսէ տէ, գուրշուն ճիւգիճէ սաչարընը իզերինտէն կէչիպ, գրդճրդաղը ճէրհ իյլէմէմիշ, վէ մէրգում արթրդ բէվօլվեր իլէ մէրամը ֆասիտինէ եէ. թիշէմէեէճէկինի անլատրդընտա, գրդը թուրթուպ, պիր գարեօլա իւզէրինէ տիւշիրմիշ, վէ գամա իլէ իչ եէրինտէն ճէրհ իյլէմիշ տիր։

Ժիրարտէն խանէտէն չրդրպ, կիթտիկի սրբատա, գրդ իլէ միւնասէպթը նամէշրուասը պուլունան պիր տելիգանընը բասթ կէլտիկինտէն օնու տա դաթլ իթմիշ, վէ պատէհու էսնաի մուհաքէմէտէ այէյհինտէ չէհատէթ իթմիշ պուլունան պիրինին տախի էօլտիրուտիքտէն սօնրա, քէնտի քէնտինի պիր չէշմէնին հավուզունա աթարագ, մաղրուզէն վէֆաթ իթմիշ տիր։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԱՆ ՄԷԹՈԴ

ՀԱՍԱՐԱԿԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՄԸ

ՄՕՏԱԼՈՒՏ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԸ

Երկար տարեներ ի վեր հարաւային Ամերիկայի մէջ արիւնահեղ պատերազմ մը կը մղուէր։ Բերուի և Պոլիվիոյ հասարակապետութեանց բանակները միացած էին ընդդէմ Չիլիի բանակին որ իրենց երկիրը կարշաւէր, այլ արշաւող բանակը շատ մը կռիւներէ յետոյ յաջողած է նուաճել և ցրուել դաշնակից բանակները, և այժմ իր բանակակեդրոնը հաստատած է Լիմաէն (մայրաքաղաք Բերուի) միայն 30 մղոն հեռի։

Մր. Պլէյնի պաշտօնէութեան օրով Դաղղիոյ հանրապետութեան նախագահ Մ. Կրէվի Բարիզի Ամերիկեան դեսպանին միջոցաւ խնդրեց միացեալ նահանգաց կառավարութենէն միասին ջանք մ՚ընել վերոյիշեալ պատերազմող հասարակապետութեանց մէջ հաշտութիւն մը յառաջ բերելու։

Մր. Պլէյն, քաղաքագիտաց յատուկ քաղաքավարական ձեւով մը մերժեց աջակցիլ Դաղղիոյ կառավարութեան, առարկելով թէ միացեալ նահանգաց քաղաքական սկզբունց անհամաձայն է դաշնակցիլ ոչ-Ամերիկեան կառավարութեան մը հետ (որչափ ալ բարի լինին իր դիտաւորութիւնները) ընդդէմ կամ ինչպատ միջամտութիւն ընելու Ամերիկեան պետութեան մը քով։ Նոյն ատեն միացեալ նահանգաց

ԹՈՒՃՏԱՆ ԳԸՋԼԱՐ

աֆէրին պէնիմ գօճաման քէօբէկիմ. ինչալլահ եինէ կէրիւշիւրիւղ։

—Ինչաալլահ պէնիմ գօճաման բիլիճիմ (1)...

Գունլար պիր պէրիլէ պէօյլէ ճիլվէլէշիպ շաղալաշարգտան, վէ սէվիչիպ էօբիւշիւլքտէն սոնրա այրըլարլար։

—Եաշա՛, – տիմէքտէ իտի Բօշ Գօնշան քէնտու քէնտուեէ, եօլտա կիթմէքտէ իքէն, – պէնիմ ճէնանէմ, եագբնտա սաեէմտէ պիւեիճէք պիր սէրվէթէ սահիպ օլաճագ տըր։

—Էվվէթ, էօյլէ տիր, պրուչին նամ զէհիր էօյլէ պիր զէհիր տիրքի, պէօյլէ չէյլէր իչին բէք միւնասէպէթլի օլուպ վէ բէքտէ ուլղուն տուր, – տէյի տիշլունմէքտէ իտի պէրի թարաֆտա Բէնէ Մաթիֆէ եալընըզ գալարգտա, – վէ անճագ մեգքիւր զէհիր սաեէսինտէ պէն պու Ալլահընը պուտալասը գօճագարըտան գուրթուլալիլէճէկիմ տիր, լաքին, Ալլահ վիրէյտի տէ, պիր քէրրէ շու բարալարը էլէ կէչիրէ իտիմ քի, օնտան սոնրա իճապընը...

(1) Մաշուդ վէ մաշուդալար պէ ինինտէ, պէօյլէ հիլվէլէր իտիլէրէք պիր պիրինէ քէօրէք վէ բիլիճ վէ էմմալի իտմէրը վիմիմքիլէք ատէթտէն տիր։

Բօշ Գօնշան պիր արապաեա պինտիկի կիպի տօղրու եինէ Մարսիալընը խանէսինէ կիթտի։

Խըտմէթքեար իլէ աչճը, չէլէպիլէրի քէյֆսիզ տիւշէլիտէն պէրու, ատապահլարը պոլ պոլ պիր ույգու չէքմէքտէ օլտուղլարընտան, Բօշ Գօնշան քիմսէյէր իչիթմէքսիզին իչէրի կիրտի։

Մէրգումէ էլպիսէլերինի չըգարարագ պիր կիճէլիք էնթարի կիյինտի, զէհիր շիշէսինի ճէպինէ գօյտու, վէ Ամէլինին եարբըզը, եանի գօճասընը զէհիրլէմէք Նիյեէթի ֆասիսէսիլէ, քէնտի գըզ պաղչէլերինտէքի աղաճընի զէհիրինի ալտըգտան սոնրա իճրա իյլէտիկի կիպի, քէմալի տիդդաթ վէ իհթիեաթ իւզրէ եիւրիւեէրէք, Մարսիալընը օտասընա կիթտի...։

Մարսիալ սըրթը իւսթիւնէ եաթմըշ օլտուղու հալտէ, կէօզէրի գաբալը օլարագ, տէրին ույգուեա տալմըշ իտի։

Բօշ մէրգումուն եանընա եագլաշը։

Մարսիալընը գարեօլասը եանընտաքի պիր տօլապ իւզերինտէ, տայիմա պիր շիշէ իլաճ սուեու իլէ պիրտէ գատէհ պուլունմագտա իտի։

Մեգքիւր գատէհ եարբսընա գատար տօլու իտի։

Բօշ Գօնշան էլէրի տախի տիթրէմէքսիզին, եանընտաքի զէհիրաէն, մեգքիւր գատէհին իչինտէ պիր տամլա տամլաթը։

Գու արատա Մարսիալ դէմըլտանը։

Բօշ Գօնշան հէման էլինտէքի շիշէի գօյնունա սըդէշըրարագ սագլատը։

Բօշ անինտէ մէրգումա տօղրու էկիլի, գուճագլատը, վէ խայինճէ պիր թարգ իւզրէ, տօտագլարը ուճուլա, մէրգումա անընճտան պուս իյլէտի, վէ.

—Ագիզիմ, ճճապա ուեումագտամբընրդ տէյի, խասսէթէն եօգլամտա կէլտի իտիմ, ինչաալլահ բահաթ ուեումագտասընընդ, եօյլէ տէկի՞լ մի։

Մարսիալ կէօզ գաբագլարընը ինտիրէրէք, էվվէթ տէյի իշարէթ վիրտի։

—Ումարըմ քի պու ատապահ տահա իյի հալտէ պուլունմագտասընդ, եօյլէ տէկի՞լմի...—տէտի Բօշ։

Մարսիալ եինէ էվվէթ տէտի։

—Օ՛հ, օ՛հ, նէ՛ գատար մէճմուն վէ մէսրուր օլմագտաեըմ, – տէյի պաղըրաը Բընէ Մաթիֆէնին մաչուգասը, հայտէյինիզ, հաղրը պէնտէ պուլատա իքէն, շու իլաճընընգտան պիր գատէհ տահա ալընընդ, ինչաալլահ տահա զիեատէ էյիլիք պուլուրսունուզ, զիրա, պէնիմ տիդգաթըմա նէզարէն, պու իլաճ բէք էյի եարամագտա արը սիզէ...։

133

Բօշ Գօնշան սօղ գօլունու քէյֆսիզին ումուղլարը ալթընտան իսխալ իլէ, մէրգումու գալարընը, վէ սօղ էլիլէ տախի, թա աղզընա գատար իլաճ տօլտուրմուշ օլտուղու գատէհի ալարագ, տօտագլարընա եագլաշարրար, վէ Մարսիալտա պիր համլէտէ իչի վիրտի։

Մէրգում կէօզ իշարէթիյլէ. մէրգումէնին սայ ու հիմմէթինտէն տօլաեը թագտիմի թէչքքիր իյլէտի։

Մէրգումէ միւրայի գաբն, գատէհի եինէ տօրտպէն իւզրինէ վաղ իյլէտիքտէն սոնրա, խասթանընն եիւղ եասթըղընը տիւղլթտի, վէ Մարսիալընա եինէ եավաշճաղդ եաթբրտը։

Վէ թէքրարէն մէրգումուն անընճտան պուս իտէրէք, կիւեա պիր չօճուգ օղչաեօրճասընա,

—Օ՛հ, ագիզիմ, իշթէ չիմտի բէք բահաթ օլտուղուղ, պիր իքի սաաթ գատար տահա կիւղլճէ ույգու չէքմէլիսինիզ, հա՞, էօյլէ տէկի՞լ մի, իյի օլմա՞ղ մը... եինէ պէն քէնտիմ, թամամ վագթի եագլաշըգտա կէլիր սիզէ սէս վիրիրիմ, հայտէ արսլանըմ հայտէ, ուեուեու վիրինիզ պագաեըմ, – տէտի։

Գատէհու մէրգումէ, պիր ճիւքիւնէթի հալ վէ բահաթը պալ իւզրէ, վէ պէճէրտիկի իշկիւզարլըգտան տօլաեը մէճմուն օլուպ վէ կիւլիմսէմէքտէ օլտուղու թագիրտէ, օտատան տիշարը չըգտը։

Մարսիալընը էճէլի եագլաշմաեա պաշլամըշ իտի, չիւնքի զէհիրէն իլէ տամլաթը։

Շիմտի պիզ հիւքեայէմիզի օգուեան զաթլարը պիրլիքտէ ալարագ, Լիսնէլին Լօնտրա սօգաղընտա վագը խանէսինէ կիտէլիմ։

Մէգքիւր խանէտէ, թա ատապահ գատար գումարա տէմամ իտիլմիշ իտի իսէ տէ, ատաթ ատապահընն ալթըսընա գարիպ վարտրգտա, ալօնտա, Լիսնէլ Վարթընի իլէ Լէօրօլ Տէրէյն, վէ Լամպէր Մասօլ, վէ տօղթօր Ժօլէնտէն պաշգա քիմսէ գալմամըշ իտի։

Սաաթ եէտիտէն ճիւղճէ էվվէլ, պու տէօրթ քիշիլէր, գաբուտա հաղրը պէքլէմէքտէ պուլունան պիր լանտօեա բաքիպ օլտուղլարը կիպի, սիւրաթ իւզրէ կիտէրէք, եալընըզ օն տագրգա զարֆընտա, տիւէլօ իչին բանատէ-վու վիրիմիշ պուլունան Վէնէէն օրմանընտա վագը Բօրթ-Ֆօն լօգանթասը եագընընա վասրը օլտուլար։

Ալմանեալը Ֆագօպ տախի, կիճիքմէքտիզին, ատաթ սէքիզ պէշ տագրգա գալարը օլտուղու հալտէ, պիր քիրա արապասը.լա, վէ քէնտի շահիալէրտե պիրլիքտէ օլարագ, քէզալիք մահէլի մեգզուրա մուվասէլէթ իթտիլէր։

Իքի թարաֆը խասիմլէր, պիր պիրլէրինի սէլամլասըգտան սոնրա, թապանճա իլէ իճրա իտիլէճէք օլան պիր տիւէլօ իչին բէք միւնասէպէթլի պուլունան, վէ եագընտա օլան պիր կէչիտե տօղրու կիթտիլէր։

կառավարութեան կողմէն բարի արամադրութիւն մը ցուցուցեալ, այդ հանրապետութեանց մէջ արիւնհեղութիւնը դադրեցնելու և հաշտութիւն մը գոյացնելու համար։ Այս դիտմամբ Մր. Պլէյնի որդին և Մր. Դրէսքօթ անուն ուրիշ քաղաքագետ մը իբր արտաքոյ կարգի դեսպանք միացեալ Նահանգաց, ղրկուեցան ի Չիլի և Բերու, և հրահանգներ ղրկուեցան նոյն հանրապետութեանց մեռ եղած Միացեալ Նահանգաց Ռայսն դեսպանաց օգնել բացուելիք բանակցութեանց։

Սոյն միջոցին Քրէտի Էնթիւսդրիէլ անուն Գաղղիական դրամական ընկերութիւն մը երեւան ելաւ, որ եթէ երբէք հաշտութիւն մը գոյանար Չիլիի և Բերուի միջև, պատրաստ պիտի ըլլար, այսինչ պայմաններով, պահանջեալ պատերազմական տուգանքը ամբողջապէս վճարել պարտեալ հասարակապետութեան (Բերուի) կողմէն։

Բանակցութիւնք դեռ նոր սկսուած էին երբ նախագահ Կարֆիլտ մեռաւ, և Մր. Արդիւր ամենափափուկ պարագայներու ներքեւ պաշտօնի գլուխ անցաւ։ Մր. Պլէյն քիչ մը ժամանակ ևս իր պաշտօնը շարունակելով հրաժարեցաւ, պաշտօնէութենէ։

Մր. Արդիւր արտաքին գործոց պաշտօնեայ անուանեց զՄր. Ֆրէլինկ Հայսէն որ յոյժ բարեկիրթ և ազնուասիրտ անձ մ'է։ Իր կենաց սկզբունքն է օ՛չ չարակամութիւն ոչ մէկու մը դէմ։ Իր քաղաքագիտական փափկութիւնը մինչեւ տկարամտութեան կը յանգի, և ջերմ պաշտպան մ'է անմիջամտութեան սկզբունքին։ Թէ Մր. Արդիւր և թէ Մր. Ֆրէլինկ Հայսէն զուրկ են այն մտաւոր կորովէն, և անբեկիւղ ոգիէն որոնցմով այնքան նշանաւոր էր զօրապետ Կարֆիլտ, և ցարդ է Մր. Պլէյն։

Նորընտիր արտաքին գործոց պաշտօնեայն չուշացաւ իր հրահանգները ղրկել առ արտաքոյ կարգի դեսպան Միացեալ Նահանգաց ի Չիլի և ի Բերու, թէ ամենամեծ զգուշութիւն պարտիք ի գործ դնել ձեզ տրուած հրահանգաց (Մր. Պլէյնի տուած հրահանգները ակնարկելով) գործադրման մէջ։» Եատ չանցաց նախորդ պաշտօնէին որդին և Մր. Դրէսքօթ ետ դարձան, և Բերու ու Պոլիվիա Թողուեցան իրենց բաղդին։ Այժմ Չիլիի բանակը Բերուի և Պոլիվիոյ մի մեծ մասը գրաւած է, և Բերուի մայրաքաղաքը Լիմա այժմ կը գտնուի ճիշդ այն դիրքին մէջ յորում կը գտնուէր Կոստանդինուպոլիս երբ Ռուսական բանակը զԱիւթէֆանօս գրաւած մայրաքաղաքին կսպառնար։

Լիմայէն եկած վերջին տեղեկութեանց նայելով Չիլի առաջադրած է վերջ տալ պատերազմին որոշելով և վճռելով ամենայն ինչ ըստ իւր հաճոյից։ Տան և ութ յօդուածներէ բաղկացեալ յայտարարութիւն մը հրատարակած է որ իբր յատակագիծ պիտի ծառայէ իր վերջնական գործոգութեանց։ Հոս կը դնեմք սոյն անգութ յայտարարութեան մի քանի յօդուածները։

1. Զինուորական օրէնք պիտի հրատարակուի Բերուի և Պոլիվիոյ բոլոր այն մասանց մէջ որոնք մեր բանակներէն գրաւեալ են։

2. Որևէ անձ որ կը փորձէ մեր բանակաց խաղաղութիւնը վրդովել անմիջական մահուամբ պիտի պատժուի։

3. Որևէ անձ որ կը վերաբերի (Բերուի և Պոլիվիոյ) պաշտպանող անկանոն բանակին, բռնուածին պէս պիտի սպաննուի։

4. Բոլոր պաշտօնեայք և զօնկրէսի անդամք որ պաշտօն կը վարէին մեր գրաւմանց միջոցին պիտի ղրկուին Մակէլլանի նեղուցը (ուր Սէնտի Բոլենթ կոչուած տեղը պատժապարտից գաղթականութիւն մը կայ Չիլիի վերաբերեալ)։

14. Չիլիի ժողովուրդը, (գօնկրէսը և կառավարութիւնը) պիտի յայտարարէ իրը վերջնականապէս միացեալ Չիլիի երկրին, թշնամանի վերաբերեալ բոլոր այն տեղերը որ մեր զօրքերէն գրաւուած են...։

16. Ժիւան Ֆէրնանտէզ կղզոյն վրայ պատերազմի դերեաց համար մասնաւոր տեղ մը պիտի հատատուի։ Ամեն Բերուցի և Պոլիվիացի որ Չիլիի դէմ զէնք վերցուցած է պիտի բանտարկուի անդ, նաև ազատեալ դերիները կրկին բռնուելով հոն պիտի ղրկուին, և եթէ վրանին զէնք գտնուի անմիջապէս պիտի զարնուին։

17. Գալաթի (Բերուի ամենէն մեծ նաւահանգիստը) բերդերը պիտի քանդուին...։

18. Բերուի և Չիլիի միջև խաղաղութեան և զինադադարի բոլոր բանակցութիւն վերջացած պիտի համարուին, և արտաքին գործոց պաշտօնարանէն յայտարարութիւն մը պիտի ուղղուի չէզոք պետութեանց ցուցնելով մեր թշնամեաց նենգութիւնը և կեղծաւորութիւնը, թէ ինչպէս չարաչար գործածեցին մեր բարեմտութիւնը, այնպէս որ Չիլիի կառավարութեան այս որոշումները արդարանան. նոյն ատեն յայտարարելով թէ որև է միջամտութիւն պիտի չընդունուի մինչև որ մեր թշնամիները փճանան (կամ՝ բնաջինջ ըլլան)։

Կը Ռայ տեսնել թէ միւս կառավարութիւնք պիտի թողո՞ւն որ Չիլի իր ուզածին պէս չափէ և կարէ։

Գրաւել ուզուած երկիրներուն մէջ է Դարարագա կոչուած տեղն ալ ուր կան անքաւ կէ՛ռ դեղեր, որ Բերուի հարստութեան մեծ աղբիւրներէն մին է։ Գրէտի էնտիւսթրիէլ պիտի վճարէր պատերազմի տուգանքը փոխարէն որոշեալ ժամանակով մը արտօնութիւն ստանալով Բերուի կառավարութենէն այդ կէ՛ռ դեղերուն վրայ։—

Իբր հակապատկեր Բերուի և Չիլիի միջև եղած յարաբերութեանց պատշաճ է յիշել ասա թէ մի քանի շաբաթ առաջ Կուատէմալայի (կեդրոնական Ամերիկա) հանրապետութեան նախագահը, զօրապետ Պարիսս, իր պաշտօնեայներէն մի քանիին բնկերակցութեամբ Վաշինկթըն եկաւ, և նախագահ Արդիւրէն խնդրեց իրաւարար ըլլալ իր և Մեքսիքօի կառավարութեան միջև յիսուն տարիէ ի վեր վէճի և կռիւներու պատճառ եղած հողային խնդրոյ մը մէջ, Մր. Արդիւր արժանավայել պատուով ընդունեց պինքը իբր քոյր հանրապետութեան մը գլուխը, և խոստացաւ իրաւարարութեամբ լուծել այն խնդիրը եթէ նման փափաք մ'ալ Մէքսիկայի կառաւարութեան կողմէն յայտնուէր։ Մի քանի օրէն նոյն կառավարութիւնն ալ իր Վաշինկթընի դեսպանին միջոցաւ իմացուց թէ պատրաստ է Մր. Արդիւրի իրաւարարութիւնը ընդունիլ։ Երեք յօդուածէ բաղկացեալ պայմանագիր մը շինուեցաւ նշանակելով թէ իւրաքանչիւրը ինչ դիրք պիտի բռնէ մինչև որ Մր. Արդիւր իր որոշումը յայտնէ, և այսպէս կէս դարէ ի վեր երկու դրացի հասարակապետութեանց միջև թշնամութեան պատճառ եղող խնդիր մը ամենայն խաղաղութեամբ և մարդավայել կերպով պիտի լուծուի։ Արդեօք ե՞րբ պիտի սորվին աղգերը իրենց վէճերը այսպէս վերջացնել, և դադրին միմեանց արիւնը թափելէ։

Մի քանի տեղեկութիւնք Բերուի, Պոլիվիոյ, և Չիլիի վրայ։ Բերուի տարածութիւնն է 508,000 քառակուսի մղոն և բնակչաց թիւն է 2,500,000։ Անդեան լեռները երկիրը երեք մասի կը բաժնեն, կեդրոնական մասը, որ կը կոչուի Մանթանա, լեռնադաշտ մ'է, ծովէ մակերեւոյթէն 12,000 ոտք բարձր։ Կլիմանմեղմ է և հաճելի։ Մովեղերեայ գաւառները շատ տաք է, և անձրեւ չըգայ, բայց գիշերուան ցողը շատ ծանր է։ Արևելեան գաւառները յոյժ արգասաւոր են։ Գլխաւոր բերքերն են ծխախոտ, շաքար, քթան, ցորեն, քաքաօ, և պտուղք։ Հանքերն են արծաթ, ոսկի, անդիկ, պղինձ, երկաթ, կապար և աղ։ Երկրին մէջ ճամբաները շատ դէշ են, և ապրանաց փոխադրութեան համար կը գործածուին ջորիք և իշաստ կոչուած կենդանիք։ Վաճառականութիւնը խիստ բնդարձակ է։

Պոլիվիոյ տարածութիւնն է 535,000 քառակուսի մղոն, և բնակչաց թիւն է 2,000,000։ Երկիրը լեռնային է, կեդրոնական գաւառները ցուրտ, ջոր և անբեր են։ Բնակիչք իրենց բնակութիւնը հաստատած են Անդեան լերանց հովիտներուն մէջ ուր օդը շատ առողջարար է և հողը արգասաւոր։ Կը գտնուին բարեխառն գոտւոյ ամեն տեսակ արտադրութիւնք, որպիսի են, քաքաօ, ցորեն, քթան, սուրճ, լեղակ, բրինձ, շաքար և ծխախոտ ևն։ Հանդերն են ոսկի արծաթ պղինձ և անագ. վաճառականութիւնը աննշան է։

Չիլիի տարածութիւնն է 250,000 քառակուսի մղոն, և բնակչաց թիւրն է 2,000,000։ Երկիրը կը տարածուի Անդեան լեռներէն խաղաղականի եզերքը, և հարաւ մինչ Բէյրը Հօրն։ Կլիման առողջարար է և երկիրը բարեբեր, ի բաց առեալ հիւսիսակողմը ուր անձրև չգար։ Գլխաւոր բերքն է ցորեն, գարի, բաթաթէս, պտուղք ու գինի և եիւղ։ Հանդերն են ոսկի, արծաթ անդիկ, պղինձ, երկաթ և անագ։ Վաճառականութիւնը ընդարձակ է։

ՎԱՂԱՐՇԱԿ

1882 Սեպտ. 6
Նիւ-Եօրք

ԻԶԼԻ ԽԱՏԹԱԼՐԴԼԱՐ, իլմին էն սան թէրագդբեաթբնտան իսթիֆատէ իտէրէք, թէրթիպ էթմիշ օլտուզում ուսուլու ճէտիտա իլէ էսասընտան թէտավի օլունուրլար։ Իսճատքէրաէմ օլան իշպու ուսուլ իլէ թէտավի օլունան պիր խատթանքն հիչնի թէտավիսինէ վիճուտունուն էճզայարքնէն իլֆաի վաղիֆէ իլէ էմէլէրինէ տալա խալել կէրէգ։

ԿԻՆՏԼԻԿՈՒ ԷՏՈՒՔԷՐԻՆԻ ԽԱՏԹԱԼԱՐԸՆԻ ԷՆԴԷ ԵՐԵՎԱՆԸՆԻ ԽԱՏԹԱԼԸՂԼԱՐԸՆԻ, ՎԷ ՆԻՎՐՕԶ թատիր օլունան սինիր խատթալբղընը, վէ թիւնը էյլէ տուրմ էրինդա տախի սաղլամբրբրմ։ Հէր քէս սբրբրընդն տալա ֆազ օլունմահաճաղընա թէէմին օլունապիլիր։

Խատթալարտան, միւպթէլա օլտուգլարը մարազը մէքթուպ իլէ թաֆսիլէն պէեան իլէմէլերի, միւթէմէննա տբը։

Տօքթօր ՊԷԼԼԱ Բարիս,
Բլաս աբ լա Նատիոն Ն. 6

Dr BELLA, PARIS
6 PLACE DE LA NATION, 6

(Տէ--բ--ր 32)

նիւմիւլէ թայեին օլունմուշ իսկ, տէօնիւմ խանէսինին ալթ թարաֆընտաքի պօշ խանէսէ, վէ էկէր թօխուսմ իթիպարբյլա թայեին օլունմուշ իսկ, թօխուսմ խանէսինին ալթ թարաֆընտաքի պօշ խանէսէ եազբլաճադ տբը։ Բապիան, արաղիսէ մութէսարբբֆ օլաճադ քիմսէնին իսմի տախի, քէնտի խանէսինէ, վէ գայընճը իլմ ու խապէր իսկ, անքն նիւմէրօսու ալթ թարաֆընա, վէ դայընճը իլմ ու խապէր տէֆթէրինտէն քէսիլմիշ իսկ, անքն նիւմէրօսու տախի տէֆթէր նիւմէրօսու խանէսինին ալթ թարաֆընա իշարէթ գբլընաճադ տբը։ Խամիսէն, իլմ ու խապէր ճէտվէլինտէքի բէսմի սէնէտ, եախօտ մուաճէլէ իլէ քեաղբտ պահանքն մէճմուի, հասբ լաթ խանէսինին ալթ թարաֆընտաքի խանէսէ եազբլաճադ, վէ հասբլաթ խանէսինտէքի բաղդամբարբն պէշտէ պիր եէքի՝նի, եանընտաքի եէքիւն խանէսինէ գօնուլաճադ տբը։ վէ այ պաշընտա, հէր գանղի խանէյէ թէատիւֆ իտէր իսկ, եէքիւնլէրին մէճմուի օրատա թօբլանբպ, հէր գանղի աեքն խաղինէ ճէտվէլինէ խոխալ օլունաճադ իսկ, օլ ճէմ, եէքիւն խանէսինին եանընտաքի ճէտվէլի խաղինէ խանէսինէ շուհուրի բուսմյեէտէն գանղի այ իսկ, օլ աեքն խամի գայտ օլունաճադ տբը։ Սատիսէն, իլմ ու խապէրլէրին տէֆթէրխանէյի ամիրէյէ կէօնտէրիլտիկի թարիխի տախի, ալթընտաքի խանէյէ գայտ օլունաճադ տբը։ Մէգքիւր իճմալ տէֆթէրինին վուգուաթ խանէսինէ տախի, ինթիգալ վէ ֆէբրաղ վուգուի կիպի, վէ սայիր տիւրլիւ պաղը վուգուաթ, վէ արաղինին պիր չիֆթլիկէ մէրպութիյեթի կիպի, պաղբ.էյֆիյեաթ եազբլաճադ տբը։

13. Կէրէք միւհադ գաղալարտան կէլէն իլմ ու խապէր ճէտվէլէրի, վէ կէրէք բէսի լիվա իթիպար օլունան գաղատա սարֆ օլունան իլմ ու խապէր ճէտվէլէրի, պէր մինվալը մէշրուհ, իճմալ տէֆթէրինէ գայտ օլունտուգտան սանրա, ծնունճու նիւմէրօլու լիվա մաղպաթասը նիւմունէսինտէ կ'օսթէրիլտիկի իւղրէ, պիր լիվա մաղպաթասը թանղիմ օլունարագ, միւհադ գաղալարտան կէլէն մէգքիւր մաղպաթալար իլէ պէրապէր, բէսի լիվատէ թէրարիւմ իթմիշ օլան մէգքիւր իլմ ու խապէր ճէտվէլէրի տախի պիր զարֆա վաղ իլէ, ճիւմլէսի օլ մաղպաթաեա լէֆ օլունուպ, մէճմուի իչին եարբլաճադ զարֆըն պալասընա արաղի մաղպաթասը տբը, վէ օրթասընա, տէֆթէրի էմանէթ պէհիյէսի թարաֆընա տէեու թահրիր օլունուպ, բօսթայա թէվտիէն տօղրուճա տէֆթէրխանէեէ կէօնտէրիլէճէք, վէ զարֆլարըն ալթ թարաֆլարընա տախի, գանղի գաղա վէ սանճադտան օլտուղու իշարէթ գբլընաճադ տբը։

14. Տէֆթէրխանէյի ամիրէտէն թանղիմ վէ իրսալ օլունան թաբու սէնէտլէրինին սանճադ պաշընա, հիրնի վիրուտինտէ պիլա իմհալ, թարիխի վիրուտլէրի իճմալ տէֆթէրինտէ, սէնէտաթը կէլտիկի թարիխի խանէսինէ գայտ իլէ, պիղզաթ իտարէ օլունան գաղա սէնէտաթը ասհապընրն եէտէրինտէքի իմ ու խապէրլէրի ալընարագ, քէնտիլէրինէ թէսլիմ օլունաճադ, վէ միւհադ գաղալարընն սէնէտաթը տախի, սէրիան մահէլէրինէ կէօնտէրիլիպ, մէգքիւր գաղալարտա տախի քէզալիք ասհապը եէտէրինտէքի իմ ու խապէրլէրի ալընարագ, սէնէտլէրի քէնտիլէրինէ թէսլիմ գբլընաճադ տբը, վէ պու վէճհ իլէ, թօբլանբլան իմ ու խապէրլէր, սանճադ պաշընա կէօնտէրիլիպ, օրատա թօբլանմըշ օլան իմ ու խապէրիլէ պէրապէր, թագբմըյլա տէֆթէրխանէեի ամիրէեէ կէօնտէրիլէճէք տիր։

Ֆէյ 15 շաբան, սէնէ 1276

ՍՈՒՐԷԹԻ

ԽԱԹԹԸ ՀԻՄԱԵՈՒՆ

ՄՈՒՏԻՊԻՆՃԷ Ա.ՄԷԼ ՕԼՈՒՆԱ.

Մէ-ծէբբէ ընհանիլ մոտէլբ էլէ, էտբ ղէբատ վէ ընճաբէրին, վէ ֆէնէրիլէ սէրվէր սա մոտուբէյէրի դունէրէրին պէր գամ ֆանա ընեղյեէ-ա վէ ընեվէրէ մոտուպէլ, պա ընաբա ընասբրուֆ օլանակէլէն արաշէյէ եէդբեյեէ վէ դէվբ-ֆինին սասուլ ընինիֆալընը հաֆբընա ֆաբաբիր օլան ֆանասընա ֆէնէրէ, պէր վէճհէ սրի պէեան օլանաբ։

1. Պա թաբու թասարբուֆ օլունան արաղիյի էմիրյեէ վէ մէվգուֆէնին, էվլատը զիւքիւր վէ իւնասա միլթէսավիյեէն ինթիգալը հադգընտա, արաղի գանունամէյի հիւմաեունունուն թայեին իյլէտիկի ահքեամ վէ միւսաատէ, քէմաքեան պադը օլուպ, ֆադաթ, արաղիյի էմիրյեէ վէ մէվգուֆ միլթէսարբֆլարընընն էվլատը զիւքիւր վէ իւնասը մէվճուտ օլմասընը հալտէ, իւհտէսինտէ պուլունան արաղի, սանիյէն, ահֆատընա, եանի էվլատը զիւքիւր վէ իւնասընն օղլունա վէ գրգընա, սայիսէն, պապա վէ անասընա, բապան, լի եպուվէյնի վէ լիապ էր գարընտաշընա, խամիսէն, իէպուվէյնի վէ լիապ գբզ գարընտաշընա, սատիսէն, լամ էր գարընտաշընա, սապան, լամ գբզգարընտաշընա, պիլապէտէլ միլթէսավիյեէն ինթիգալ իտէճէք տիր, վէ թաատատ օլունան վէրէսէտէն պիրի պուլունմատըղը թագտիրտէ, սամինան, զէվճէտէն զէվճէյ վէ զէվճէտէն զէվճէ ինթիգալ իյլէեէճէք տիր։

2. Պալէատէ տէրէճաթը թայեին օլունան հագգը ինթիգալ ասհապընան պիրինճի տէրէճէտէ իլթիպար օլունան վէրէսէ մէվճուտ իքէն, իքինճի տէրէճէտէ պուլունան վէրէսէ հագգը ինթիգալէ նայիլ օլամատաճադ տբը, մէսէլա, էվլատ վար իքէն, ահֆատէ, վէ ահֆատ մէվճուտ իքէն, էպուվիյնէ արաղի ինթիգալ իթմէյիպ, ֆադաթ պապա վէ անասընն հաեաթընտա վէֆաթ իտէն էվլատը զիւքիւր վէ իւնասընն էվլատը էվլատ մաղամինա գայիմ օլարագ, ճէտտ ու ճէտտէլէրինտէն պապա վէ անալարընա ինթիգալ իտէճէք հիսսէ քէտիլէրինէ ինթիգալ իտէճէկի միսիլու, եալընզ էպուվիյնտէն լամ գբզ գարընտաշընա գատար հագգը ինթիգալ ասհապընան պուլունան վէրէսէյէ ինթիգալ իտէճէք արաղիտէն տախի զէվճ վէ զէվճէյէ պիրէր բուպ հիսսէ ինթիգալ իյլէեէճէք տիր, վէ էվլատ վէ ահֆատ վար իքէն, զէվճ ու զէվճէնին արաղիտէն հիսսէ ալմաեա սէլահիյեէթի օլմայաճադ տբը։

3. Կէրէք թէէմինի տէյն իչին ճարի օլան ֆէրաղը պիլ վէֆա ուսուլի, վէ կէրէք մէտեունուն վէֆաի ֆէրաղ օլունմամբշ օլան արաղիսինին, հաեաթընտա վէ եա վէֆաթընտա կյֆաեը տէյն իտէպիլէճէկի ահվալ վէ մուամէլաթ, նիզամաթը մախսուսէ իլէ թայեին օլունաճադ տբը։

4. Միւքնամէյի հիւմաեուն իլէ թասարբուֆ օլունան չիֆթլիքեաթ վէ արաղիյի սայիրէ հագգընտատախի թէմամիյլէ արաղիյի էմիրիյեէ վէ մէվգուֆ մուամէլաթը իճրա դբլընբպ, ֆադաթ պունարատան ալընմագտա օլան միէճճէլէյի սէնէվիյեէ, դայիտէյի մախսուսէսինէ թաթպիգան, քէմաքեան ալաղ ու իսթիֆա օլունաճադ տբը։

5. Արաղիյի էմիրիյեէ վէ մէվգուֆէ իւղէրինտէ պուլունան էսնիյեէ վէ էշճարընն թասարբուֆու հագգընտա, արաղի գանունամէյի հիւմաեունունուն թայեին իյլէտիկի ահքեամ, քէմաքեան իճրա դբլընաճադ տբը։

6. Ինչու գանուն թարիխի իլանընատան իթիպարէն, մէրի իւլ իճրա օլունաճադ տբը. վէ արաղի գանուննամէյի հիւմաեունլա թաբու նիզամնամէսի, մէվատտը սապբդատա պէեան օլունան ահքեամի գանունյեէյի թէվֆիգան թասհիհ օլունարագ նէշր ու իլան դբլընաճադ տբը։

Ֆէյ 17 մուհարբէմ, 1284

——

Ֆէյ 29 բէպի իւլ ախբր, սէնէ 1289
Նէշր օլունան

ՉԷՅԻ.

Պիր քիմսէ, զէվճէսինի թալագը բուճի իլէ թաթիդ իտիպատէ զէվճէնին ատէթի միւնգազիյեէ օլմագսբզը, զէվճէյնատէն պիրի, վէ եախօտ պիր քիմսէ պիր խաթունու նիքեահ իտիպ ատէ, տուխուլ վէ խալվէթի սահհէ պուլունմագսբզը, քէզալիք զէվճէյնատէն պիրի վէֆաթ իթտիքտէ, իւհտէսինտէն միւնհալ օլան արաղիտէ չէրան վէրասէթի սապթի օլան զէվճ վէ զէվճէնին հադգը ինթիգալի օլտուղու միսիլու, պիր ատէմ մարազը մէվթինտէ զէվճէսինի թալագը պաեին իլէ թաթլիտ իթտիգատէն սօնրա, զէվճէնին ատէթի թէքմիլ օլմագսբզը զէվճ

ԱԶԳ

Տէր

Ասիական ընկերութեան Ընդհանուր Ժողովոյ Խ. դրդ նիստը տեղի պիտի ունենայ Սեպտ. 19ին կիրակի օր, Դալաթիոյ Կեդրոնական վարժարանին մէջ, ժամը ճիշդ 6ին։

Կը խնդրուի Ձեր Մեծապատուութենէն որ բարեհաճիք նոյն օրը կատարել ձեր ընկերական պարտականութիւնը։

Ընդհանուր Ժողովոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Լ. Մաղուեան Ռ. Պէրպէրեան

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Ընթերցում նախորդ նստի ատենագրութեանց։
2. Տեղեկագիր գործադիր Ժողովոյ
3. Այլ և այլք։
4. Պոլիս 14 սեպտ. 1882

Թաղական խորհուրդս իր տարմադրութեան ներքև ունի եկեղեցւոյ մի արու զաւակ, առոյգ և գեղեցիկ, զոր ամսոյս 10ին մկրտելով և Միքայէլ Հրաչեայ անուանելով խնամք յանձնած է կաթնտուի։

Խորհուրդս պատրաստ է որդեգրութեան տալ յիշեալ մանկիկը զոր ընդունել փափաքող ազգայինք կրնան ամեն առաւօտ ժամը 2էն 4 խորհրդարանս դիմել, այս մասին տեսակցելու համար։

Առժ. Թաղական խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Արշակունի Յովհաննէս Ս. Օ. Տէրէեան

Բերա 13 Սեպտ. 1882

Թաղիս Ազգային Երկսեռ վարժարանաց մատակարարութեան մասամբ նպաստելու դիտաւորութեամբ որոշեալ վիճակահանութիւնն, որ տեղի պիտի ունենայ ամսոյս 12 կիրակի օր ի սրահ Նարեկեան վարժարանի մի շքեղ հանդիսիւ, յետաձգուած է մինչ հոկտեմբեր 31 կիրակի օր, ատմսակաց վերջին մասի սպառմանն համար։

Զայս ի գիտութիւն հաղորդելով պատուարժան ազգայնոց,

Մնամք յարգանօք

Բերա 8/20 Սեպտ. 1882

Առժամանակեայ Թաղական խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Արշակունի Յովհաննէս Ս. Օ. Տէրէեան

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱՑՈՑ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
Հ. ՇԷՐԷՐ
ԳԵՐՄԱՆԱՑՈՒ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐԿՈՍԻ ԱՂԱԲԷԳԵԱՆ

Ի Նպաստ Աղէ. Հէ-անդանոցի

Գին 7 ½ դահեկան

Պատուարժան թարգմանիչը Մարկոս էֆէնտի Աղաբէգեան սոյն բնտիր գործը բոլորովին Ազգ. Հիւանդանոցի նուիրած ըլլալով, ի նպաստ նոյն հաստատութեան պիտի վաճառուի։

Կը գտնուի Ազգ. Հիւանդանոցի դրասենեակը ի Մեծ-Նոր խան թիւ 49 և բոլոր դրավաճառաց քով։

ՃԷՆԱՊՂ. ԱՇԳ

Մէճմուաի Հավատիս մաթպասսընտա թապ օլունմագտա պուլունան իշ պու զաեէթ միւէսսիր վէ շայանը միթալէա Օսմանլն իւչիւնճիւ ճիլտի տախի պու քէրբէ մէվզբի ինթիշարա չըգարըմբ, ատ։

ԿԻՒՍԹԱՎ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՅ
ՍԵԳՐԱՔ Ի ԳԻՒԼՂԱՆՃԵԱՆ

Սոյն հետաքրքրաշարժ և խիստ ծաղրական վէպը, որոյ արդէն 10երրորդ թերթը ելած է, հետզհետէ հրատարակուելով, 16 թերթէ պիտի բաղկանայ։ Կը գտնուի ամէն Հայ գրավաճառաց խանութը։

Ազգ. Ց. Զինճիրճեան գրատունը, կը խոստանայ ծախուած թերթերը ետ առնելով, ստակը վճարել, եթէ այս վէպը չը շարունակուի։ Ասկէ ի զատ, ով որ մինչև դրատունէն կամ Ջրավաճառ Պողոս աղայէն «Տիկինը, Պարոնը, և Պէպէքը» թերթերէն գնած է, կրնայ ետ դարձնել և փոխարէն ստանալ Կիւսթավի ծիծաղաշարժ թերթը։

ՆՈՐԱՑՐԻ

Գաղղ. – Հայ. Բառգիրք

Հրատարակեցան 101 րդ և 102րդ թերթերն։

Բաժանորդաց թիւն է 285. երբ որ լրանայ 300 թիւն, բաժանորդագրութիւնն պիտի փակի, և գին բառարանին պիտի ըլլայ 2 Օսմ. ոսկի։

Ով որ բաժանորդագրուիլ կ'ուզէ, պէտք է դիմէ առ Մեծ. սեղանաւորս Գ. Ա. Սամանճի—Մոմճեան, և թիւ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Գալաթիա, կամ առ Մեծ. Գ. Ցրէնկեան գրավաճառ, Ուզուն չարշը։ Դին բաժանորդագրութեանն է 1 ու կէս Օսմ. ոսկի։

ԻԼԱՆԹ

Պէրլին վէ Լէյբիճիկ թէպապէթ տարիւլիւնուղարը կէօզ հէքիմի տօգթէօր Պէհհէթ պէյ, հէր չարշէնպիհ կիւնէրի, ալաֆրանկա սաաթ 10 տան էօյլէէ վէ հէր ճումա կիւնէրի տախի էօյլէտէն էօյլէ սօնու ալաֆրանկա սաաթ 2 էէ գատար, խասթէկեանը Պէյօղլուն-ա Տօղրու-Եօլտա Ն. 169 Տէրա-Սուտա էճզախանէսինտէ գապուլ իլէմէքտէ տիր։

ՔԻՆԱ ԳԱԼԻՊԼԱԹԱ

Եուրոպայ Գաղթը՝ Գոմանդորիսանը
Իբրիկ օլանմաշ վէ էլ-էքնա-էքնա շարապը

Բէօ թէէսսիրլի, վէ էլէշիզ, վէ Գոիվվէթ վիրիճի տիր

Սըթմատան վէ գան ալըշընտան, վէ սինիր զայիֆիլիկինտէն նէյէթ իտէն խասթալըգլար իչին բէք միւֆիտ տիր։

Մէղքիւր շարապ առատին իչթահէնը աչըպ եիւպիւնէ բէնք կէթիրիր, վէ տոտագլարընա գըրմըզըլըգ վէրիր. վէ քէզալիք վիճուտէ տինճլիք վէ խաֆիֆլիք, վէ ֆիքբէ տախի պէրբաղլըգ վէ աչըգըգ քէսպ իթտիրիր։

Մէղքիւր շարապ Գալաթատա քէօրբրիւ պաշընտա վագը Մէհէմմէտ-Ալի-բաշա խանընտա Ամերիգա էճզախանէսինտէ, վէ Իսթանպօլտա տախի Պաղչէ գաբուսունտա Գասապեան էճզա մաղազասընտա պուլունմագտա տրը։

Բիայէթլու էհալիմիզէ շունու տախի խապէր վիրիրիզ քի, շիմտիկէ գատար քէնտի խանէսինտէ խասթէկեանը գապուլ իյլէմէքտէ պուլունան տէթբպպայի հազրգատան տօգթօր Հիւնքեարպէկեանտիեան էֆէնտի, շիմտիտէն սօնրա, մէղքիւր Ամերիգա էճզախանէսինտէ, հէր սալը կիւնէրի էօյլէտէն սօնրա հազրը պուլունարագ, միւրաճաաթ իտէն մէրիզանը գապուլ իյլէէճէք տիր։

Մարբէր Վ. Պէյլէֆեան

ՏՕԳԹԷՕՐ

ՃԷԼԱԼԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻ

Տօգթէօրու միւմարիէյհ, եալընըզ ֆրէնկի իլէթի, վէ պէլ սօուգլուղու, վէ ումումի ալաթը թէնասիւիլեէ (ծննդական գորժարանք), վէ իտարայ եօլլարընա տայիր խասթալըգլարա տիւչար օլանլարը, էմրի թէտաւիլէրինէ պագմագտա տրը։

Տօգթէօր ճէլալեան էֆէնտի, սապրդը վէճճ իւզրէ, հէր կիւն սաաթ 4տէն 10ա գատար, Պաղչէ-գաբուսունտա, Համիտիյէ թիւրպէսի որրասընտա, Սինապեան Վիչէն էֆէնտիին Իրի Դարիւլմուն թէսմիյէ օլունան 32 նիւմէր. էճզախանէսինտէ խասթալար գապուլ իթտիկի կիպի, բաղար կիւնէրի տախի, Պէյօղլուտա, Ադա ճամիսինտէ, Սարդ-աղաճը ճատտէսինտէ, 27 նիւմէրօյու քէնտի խանէսինտէ, քէզալիք մէրիզանը գապուլ իյլէմէքտէ տիր։

ԻԽԹԱՐ

Եորարը Փարիսին 1 ինճի վէ 2 ինճի ճիլտէրի խիթամ պուլմուշ օլտուղու կիպի, իւչիւնճիւ ճիլտին տախի 53 իւնճիւ ճիլտիս պու կիւնէ նէշր օլունաճագ տրը։

Աշխարհի զարմանալիքը։
Համաշխարհային Մաղի Նորոգիչը.

ՏԻԿԻՆ Ա. Ե. ԸԼԼԷՆԻ

Իրաւցունէ ինքն իսկ գերածայր կատարելութիւն, որով ամեն անգամ որ ուզուի կրնայ մազերը իրենց առջի գեղեցկութեանը դարձուիլ, ու իրենց թարմ գոյնին ու փայլին վերածուիլ։ Կընորոգէ մազերուն կենդանութիւնը, ոյժը և աճումը ու։ Ծուտով մէկդի կ'ընէ թեփը։ Ամման նորոգիչէ մազերու, և բուրումը ունի զմայլելի և առատ։ Դիւաւոր մթերանոցը (114 and 116, Southampton Row). Լոնտոն է Նոյնպէս Բարիզ ու Նիու Եօրք։ Կրվաճառուի ամեն սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգղիացի դեղագործներու քով։

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ԾԱՂԿԱՓՈՒՆՔ.
ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՆԵԼՈՒ ՄԱՐՄՆՈՑ ԳՈՑԸ
ՄԻՇՏ ԾԱՂԿԱՓԹԻԹ, ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ։

Մի՛ակ փորձ մը բաւ է համոզել ամեն Տիկին որ այս ծաղկները կը գերազանցեն ուրիշ որ և է ջուր երեսի փոշի։ Դրանի մը վայրկեանի մէջ երեսի, վզի, թեւերու և ձեռքերու քնքուշ փափկութիւն և մարմարիոնի ճերմկութիւն, հանդերձ լեալի և վարդի անոյշ գունովն ու հոտով։ Մէկդի կ'ընէ թեփը, երեսի ցանը արևայրուքը, և ամեն բրոտութիւն և բիծ։ Դիւաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիու Եօրք։ Կրվաճառուի սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգղիացի դեղագործներու քով։

ԿԵԱՆՔ, ԱՃՈՒՄՆ և ԳԵՂ ՄԱԶԵՐՈՒ։

ՄԷՆԼԻՈՂ

ՄԱԶԵՐՈՒ ՄԵԿ ՀԱՏԻԿ ՆՈՐՈԳԻՉ.

Իր մէջը կը բովանդակէ ամեն յատկութիւն որով առատ մազ մը, որ "Ընութեան գեղեցիկ Պսակն" է, կրնայ պահպանուիլ ու նորոգուիլ. Մէլոդը ներկ չէ։ Մէլոդ գործածէ, երբ որ մազերու դէմ ճերմակ իյնայ կամ ճերմկին։ Մէլոդ գործածէ, երբ որ մազերդ սկսին թափիլ, և կամ երբ որ թեփոտին։ Կը վաճառուի երկու չափ շիշով, ամեն դեղագործներու քով և անոյշ իւղագործներու։ Դիւաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիու Եօրք։

☞ Տիկին Ա. Ե. Ըլլէնի "Համաշխարհային Մաղի Նորոգիչը" "Հարսանեկան Օծագիտունքը" և "Մէլոդ՝ Մազերու Նորոգիչը" կը վաճառուին։

Պալատէքի սաչ սուեու, վէ եիւղաէքի լէքէլերի չըգարան սու, վէ սաչլարը ուղատան վէ չօղալտան սու, Պէյօղլուտա Տօղրու եօլտա վագը Դանծիւք պիրատէրլէրին Ինկիլիզ էճզախանէսի նամ էճզախանէսինտէ, վէ Գալաթատա եիւքսէք գալարրըմտա, Մ. Իտմոնտ Գարուանանըն Ինկիլիզ մաղազասընտա պուլունմագտա տրըլար։

ԳԱԼԱԹԱՏԱ ՃԱՏՏԷԻ ԲԷՊԻՐՏԷ 192, ՎԷ 194

ՆԻՄԷՐՕՎԱՐ ԻԼԷ ՄՈՒՐԱԴԴԱՄ

Ա. ԹԻԹՕՍ ՎԷ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՆԸՆ

ԷՃԶԱԽԱՆԷ, ՎԷ ԷՃԶԱ ՄԱՂԱԶԱՍԸ

Սահիպի իմզալար, քէնտի պիր չօգ միւշթէրիլէրի իլէ, հիւրմէթլու էհալիսէ, վէ ումումի էճզաճբլարա իլան իտէլէր քի, էվվէլճէ Ա. ԹԻԹՕՍ իմմինտէ պուլունան էճզախանէ, պու քէրբէ, Գալաթատա Թրամվայ ճատտէսինտէ, Սէն-Նիքոլա քիլիսէսի գուրպինտէ վագը 192 վէ 194 նիւմէրօլու մաղազասա նագլ օլունմուշ, վէ կէրէք էճզա թիւճճարլըգընա տաեիր օլան մուալիճէլէր, կէրէք էճզա թիւճճարլարը մաղազալարընտա թէսիտան վէ բէրբէքէնտէ սաթըլան սաեիր էմթաա տախի իլլաթի գրլընմրշ տրը։

Էճզախանէմիզէ թէչրիֆէ բաղդէթ պուեուրան հէքիմ էֆէնտիլէրին, խասթալարը մուալեէնէ իթմէէրի իչին խասէթէն պիր սալօն թախսիս գրլընմրշ օլտուղու կիպի, շէհրիմիզ էհալիսինին թէվճճիւհիւնիւ գազանմրշ օլան տօգթօր Մ. Ֆօթիատէս տախի, հէր կիւն էօյլէտէն սօնրա, ալաֆրանկա սաաթ 1տէն 3է գատար էճզախանէմիզէ պուլունաճագ տրը։

Սահիպի իմզալար, մէղքիւր մաղազալարընա, Էմրօխանէն, էն միւթէպէր ֆապրիգալարընտա իյմալ օլունան, էն նէֆիս մուալիճէլէրի ճէլգ իթմէքտէ օլտուգլարը կիպի, էճզախանէլէրինտէ թէրթիպ օլունան մուալիճէլէրին սատթընտա հազրլանմասը, վէ իլաճլարրն ճինոլէրինին էյիկի, վէ խուսուսիյէ ֆիեաթլարրն էհվենիյէթի իլէ, էհալիի միւթէպէրէնին էմնիյէթ ու բաղդէթինին հազգլարընտա պէրտէվամ օլմասընա չալըշճագլար տրը։

Ա. ԹԻԹՕՍ ՎԷ ԳՈՒՄ.

VÉRITABLE LIQUEUR BÉNÉDICTINE

Ֆրանսատա քեաեին Ֆէդիան նամ մանասթըրտա թէրթիպ օլունան մէշհուր Պէնէդիքթին նամ
Նէֆիս, Սինտիրճի, Գուվվէթ վէրճի, վէ իշթիհա աչընը իչկի
ՏԻՒՆԵԱՆԸՆ ԷՆ ՆԷՖԻՍ ՄԻՒՍԷԲԻՐԱԹԸ ՊՈՒ ՏԸՐ

VÉRITABLE LIQUEUR BÉNÉDICTINE
Brevetée en France et à l'Etranger.
A. Legrand aîné

Հէր վագթ, չիշէին ալթընտա, մէղքիւր մանասթըրըն տիրէքթորունուն լ մազասրյա միւմզի շուէթիքէթին պուլունմասընա տիզգաթ իթմէկի տիր։

Իչպու ՎԷՐԻԹԱՊԼԸ ԼԻՔԷՕՐ ՊԷՆԷՏԷԲԹԻՆ նամ իչկի, ԻԼԹԱՆՊՕԼՏԱ, ՄԷՏԻԲԻ վէ գումբանէանը, վէ Ֆ. ԱԼԷՔԵԱՆԸՆ էճզա մաղազալարընտա, վէ ԳԱԼԱԹԱՏԱ ՃԷՆԵՕ նամ գահվէխանէտէ, վէ ՊԷԼՕՂԼՈՒՏԱ. Լիքսէնպուրկ գահվէխանէսի, վէ ՎԱԼԵՐԻ չէքէրլէմէճի տիւքքեանը, ՊԻԼԼՕՐԵԱՆ վէ գումբանիա իլէ, ՖԷՃԷՆՈՒԼՏ, Է. ԼԱՆԸՍԷՆ, Ս. ԲԱԲԲԻ, Հ. ՏԷԲԻԻԳԻՍ, վէ Ռ. ՕՋԻԷՐԻՆ մաղազալարընտա, վէ հէր պիւեիւք մաղազասարտա պուլունուր։

ՄՈՒՍՑԷՆԷՑԻ ԹԱՍԹԷԿԵԱՆ

ՏՕՖԹԷՕՐ ՇՈՒԱՐՑ

Էօյլէուէ, եօլէ օնու ալֆ. սաաթ 4է գատար

40-Պիւյուք Հէնտէք սօգաղը-40

Տօքթէօրիւ միւմարիէյհին գապինէսինտէ, հէր նէվի հավա պաշալարը, վէ նէֆէս եօլլարընա էնվայը էճզա պուխարլարը իւգլէմէկէ մնխսուս ալէթլէր մէվճուտ օլուպ, ադ ճիկէր վէ պօղաղ վէ պուրուն խասթալըգլարընա խուսուսի օլարագ պագաղը կիպի, էքքթրիւք ալէթլէրիյլէ իճրա օլունան հէր նէվի թէտաւիլի եաբան էսկի կէօքիւզ վէ նէղլէ, վէ պօղմաճա էօքսիրիւք, վէ տիֆթէրի վէ եէլ վէ սինիր խասթալըգլարը, վէ քէօթրիւմիւք վէ սարա կիպի իլէթլէրին թագիպի խուսուսխի տիր։

Գէզա, կիղի խասթալըգլար, ղայիֆլիք վէ ղայրիհիւմ։

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԵՎՐՕՊԱ ՖՕՐՏԱԼԱՐՕ

Բարիս, 27 սեպտեմբեր

Ֆրանսայի ֆօնտսու 5 %	115 77½
» » 3 %	81 75
Էսհամը Ռումումիէ աչըլարը	12 60
» » գաբանտը	12 47½
Իթալիա ֆօնտսու	89-40
1865 Իսթիքրազը	-
1869 »	68-
1873 »	62-
Բուսվէլի չըմէնտը. Թահվիլա.	59-
Օսմանլը Պանգասը	792-52
Դրէսդի Լիօնէ	625-
Բուս ֆօնտսու 5 % (1877	89-½
Բուսիանը Շարք Իսթիքրազը	-
Մըսրը Իսթիքրազ պիրլէշմիշ	356-25
Իսբանիա Խարիճի Իսթիքրազը	64-¾
Գամպիօ Լօնտրա Իւզէրինէ	25-28

Բարիս, (Գուլվար)

Ֆրանսայի ֆօնտսու 5 %	116-50
Էսհամը Ռումումիէ	12-57½

Լօնտրա 27 սեպտեմբեր

Ինկիլիզ ֆօնսօլիտի	100 ¼
Էսհամը Ռումումիէ աչըլարը	12-12/16
» » գաբանտը	12-¾
1865 Իսթիքրազը	15-¼
1869 »	13-⅞
1871 »	77-
1872 (Պոնտու Թոէզօր)	25-½
1873 »	12-¾
Տէվլէթի Ամէնին 1877 իսթ.	8½-¼
Օսմանլը Պանգասը	21-½
Բուսիա իսթիքրազը 1873	84-¾
Մըսրը իսթիքրազը պիրլէշմիշ	71-¼
» իմթիեազը (չըմէնտը.)	95-¾
Տաիրա սանիեէ	73-¼
Մըսրըն Բօյիտ իսթիքրազը	92-½
1877 Մաճարիսթան էսհամը	101-¼
Գամպիօ Բարիզ	-

Վիէննա, 27 սեպտեմբեր

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիա	119-45
Բուսվէլի տէմիր եօլ թահվիլաթը	27-50

ԳԱԼԱԹԱ ՖՕՐՏԱՍԸ

Էսհ. Ռումումիէ սեպտ. 16 ագշմ. դբ.	14- 3
» » սեպտ. սպհ. աչ. 17	14- 6
» » Էն եիւքսէք	14- 6
» » Էն աշաղը	14- 5
» » Սաաթ 3 տէ	14- 6
1865 Իսթիք. (Մուքօն) 6 % ֆ.	
1865 » » 6 % ֆ.	79-
1869 » (Բինար) 6 % ֆ.	70-
1872 » (Պոնտու Թոէզօր	25-
1873 » (Բինար) 6 % ֆ.	65-
Բուսվէլի չըմէնտրֆէր	59-25
Մըսրը Իսթիքրազը պիրլէշմիշ	77-32
Ինքօր ղուրուշ	-
Հէվալէսիզ »	65-
Ադշէ ֆայիզի %	8-

ԱԳՏՍՕՆԼԱՐ ՏԻԵԱԹԸ

Դրէսդի ժէնէրալ 6 %	6-38
Սօսիէթէ ժէն 6 %	5-18
Իսթանպօլ Պանգասը	3-50
Սօսիէթէ Օթթօման	4- 5
Թրամվայ 5 %	345-
Լավրիօմ (Մատէն)	186-

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ՐԻԱԶԱՍԸ

Օսմանլը ւիրասը 100 ղրշտան	Ղբ. Փ.
Ինկիլիզ ւիրասը	109-36
Իրանսըզ ալթունու	37-27
Բօլ	90- 3
Դրիմից ալթունու	51-15
Պէեաղ մէճիտիյէ	108-
Մէթալիք	205-
Պէչիք	208-
Ալթըլըգ	124-30
Պազըր	700-
Գարպօն գայիմէսի գարիք	8-11

ԳԱԶՄԷՆԻՆ ԹՈՒԱԶԱՍԸ

Էն եիւքսէք	1035-
Էն աշաղը	1035-
Սաաթ 4 տէ	1035-